

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ
ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

**ΤΟ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΕΡΓΟ
ΣΤΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ
ΚΑΙ ΘΡΑΚΗ
8, 1994**

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 1998

ΑΝΑΣΚΑΦΙΚΕΣ ΕΡΕΥΝΕΣ ΣΤΟ ΚΑΡΑΜΠΟΥΡΝΑΚΙ ΚΑΤΑ ΤΟ 1994:
Ο ΑΡΧΑΙΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΣ

Πριν αρχίσουμε την παρουσίαση των πρώτων ανασκαφικών μας ερευνών στον αρχαίο οικισμό που βρίσκεται στο Καραμπουρνάκι θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε την προϊσταμένη της ΙΣΤ' Εφορείας Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων, Ι. Βοκοτοπούλου και ιδιαίτερα τις αρχαιολόγους της Εφορείας Ελ. Τρακοσοπούλου-Σαλακίδου και Ε. Πουλάκη-Παντερμαλή για την πολύτιμη βοήθεια που μας προσέφεραν σε ό,τι ζητήσαμε. Ευχαριστίες οφείλουμε και στον Δήμο της Καλαμαριάς και προσωπικά στον Δήμαρχο Θρ. Λαζαρίδη, που κάλυψε τα έξοδα των ερευνών μας. Τέλος, ευχαριστούμε θερμά τον επίκ. καθηγητή του Τμήματος Γεωλογίας Γρ. Τσόκα για τη γεωφυσική διασκόπηση του αρχαιολογικού χώρου που πραγματοποίησε και μάλιστα χωρίς την παραμικρή οικονομική επιβάρυνση, την τοπογράφο του Αρχαιολογικού Μουσείου Ελ. Παπαδημητρίου μαζί με τα μέλη του συνεργείου της για την τοπογράφιση του αρχαιολογικού χώρου, το τεχνικό, διοικητικό και εργατικό προσωπικό του Αρχαιολογικού Μουσείου για ποικίλες εξυπηρετήσεις και τον Καλαμαριώτη Σ. Πεντζίκη ο οποίος, εκτός από την ηθική του συμπαράσταση, μας έλυσε γρήγορα και αποτελεσματικά πολλά από τα πρακτικά προβλήματα που παρουσιάζονται στην αρχή κάθε ανάλογης προσπάθειας.

Την πρόταση της ΙΣΤ' Εφορείας Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων και προσωπικά της Εφόρου Ι. Βοκοτοπούλου να αναλάβουμε την ανασκαφική έρευνα του αρχαίου οικισμού στο Καραμπουρνάκι, τη δεχτήκαμε βασικά για δύο λόγους. Πρώτον, με αυτόν τον αρχαιολογικό χώρο το Πανεπιστήμιό μας έχει έναν ιδιαίτερο δεσμό. Εδώ πρωτογνώρισαν το αρχαιολογικό πεδίο οι πρώτοι του φοιτητές με τις ημερήσιες εκδρομές που πραγματοποιούσαν στην περιοχή, κάτω από την καθοδήγηση του τότε καθηγητή Αρχαιολογίας Κ. Ρωμαίου και πολύ γρήγορα, μέσα στο 1930, εδώ είχαν και τις πρώτες τους ανασκαφικές εμπειρίες¹. Υπενθυμίζουμε ακόμη ότι ορισμένα από τα ευρήματα εκείνων των αρχαιολογικών ερευνών φυλάγονται σήμερα στο Μουσείο Εχμαγείων του Πανεπιστημίου μας². Ο δεύτερος λόγος έχει να κάνει με

1. Για τα αποτελέσματα εκείνης της ολιγόημερης ανασκαφής βλ. Κ. Ρωμαίος, *Μακεδονικά* 1, 1940, 1 κ.ε. του ίδιου, στο: *Επιτύμβιον Χρ. Τσούντα* (1941) 358 κ.ε. Για νεότερες έρευνες στην περιοχή βλ. Φ. Πέτσας, *Μακεδονικά* 7, 1966/7, 303 και *Μακεδονικά* 9, 1969, 162.

2. Σχετικά μεγάλη είναι η ομάδα των οστράκων από διάφορες εποχές και εργαστήρια: Ρωμαίος, *ό.π.* (σημ. 1) 366 κ.ε. Μ. Τιβέριος, *ΑΕΜΘ* 1, 1987, 249 κ.ε. Από την ίδια ανασκαφή προέρχονται επίσης ορισμένα σχεδόν ακέραια ερυθρόμορφα αττικά αγγεία, όπως κωδωνόσχημος κρατήρας (αρ. ευρ. 233: Ρωμαίος, *ό.π.*, 380 κ.ε., εικ. 7, πίν. 3-4. ARV² 1053, 43), σκύφος (αρ. ευρ. 129: Ρωμαίος, *ό.π.*, 373 κ.ε., πίν. 1. ARV² 976, 7), πελίκες (αρ. ευρ. 130 και 149: Ρωμαίος 385 κ.ε., εικ. 8-9. ARV² 578,79 και 1262,70) κ.ά. Ένα μεγάλο μέρος των ευρημάτων φυλάγεται, ωστόσο, στις αποθήκες του Αρχαιολογικού Μουσείου Θεσσαλονίκης.

την καλύτερευση της ζωής της πόλης μας. Πιστεύουμε δηλαδή ότι και το Πανεπιστήμιο με τη συμμετοχή του στις ανασκαφές αυτές, μπορεί να συμβάλλει στην αξιοποίηση, για το κοινό συμφέρον, της σημαντικής και προνομιούχου έκτασης του πρώην στρατοπέδου Κόδρα και στη διαφύλαξή της από τις αρπακτικές διαθέσεις κάθε λογής επιτηδείων.

Οι ανασκαφικές μας δραστηριότητες στον αρχαίο οικισμό ήταν περιορισμένης έκτασης και διάρκειας. Διήρκησαν από τις 27 Ιουνίου έως τις 22 Ιουλίου 1994 και σε αυτές πήραν μέρος έξι εργάτες. Κατά την τελευταία εβδομάδα στην ανασκαφή συμμετείχαν επίσης προπτυχιακοί φοιτητές, πτυχιούχοι και μεταπτυχιακοί του Τομέα Αρχαιολογίας Α.Π.Θ., προσφέροντας ποικίλη και ουσιαστική βοήθεια. Οι μεταπτυχιακοί Κ. Φίλης και Στ. Φριτζίλας έφεραν σε πέρας τις φωτογραφικές εργασίες.

Μετά τον καθαρισμό της έκτασης του αρχαίου οικισμού από την πυκνή βλάστηση, που πραγματοποίησε προσωπικό του Αρχαιολογικού Μουσείου Θεσσαλονίκης, και πριν αρχίσουμε να αποκαλύπτουμε αρχαία ερείπια, κρίναμε σκόπιμο να ανοίξουμε και εδώ, κατά το παράδειγμα της ανασκαφής στην Αγχίαλο (Σίνδο), μια στρωματογραφική τομή διαστάσεων 3x4 μ. Η θέση όμως που επιλέξαμε, στο μέσον περίπου της δυτικής παρειάς της τούμπας, αποδείχτηκε ατυχής. Και αυτό γιατί εδώ η τούμπα έχει σχηματιστεί από χώματα που μεταφέρθηκαν, πιθανότατα στις τελευταίες δεκαετίες, από άλλα σημεία της, κατά τη διάρκεια ισοπεδωτικών ή αποχρωματικών εργασιών του στρατού. Ωστόσο στην τομή αυτή, που έφθασε σε βάθος 1,65 μ. περίπου, μπορεί να μην εντοπίστηκαν αδιατάρακτα στρώματα, εντούτοις αποκαλύψαμε κάποια ευρήματα ενδεικτικά της νεότερης ιστορίας του τόπου. Έτσι, εκτός από μικρό αριθμό οστράκων διαφόρων κεραμικών εργαστηρίων και εποχών (Εικ. 1), ανάμεσά τους και ορισμένα γεωμετρικά επείσακτα και «εγχώρια» εποχής σιδήρου, κορινθιακά, αττικά και ιωνικά αρχαϊκών χρόνων κ.ά. βρέθηκαν επίσης αντικείμενα νεότερων χρόνων, όπως π.χ. κάλυκες από σφαίρες, συρματοπλέγματα, κουμπιά Τούρκων αξιωματικών, οστά και πέταλα από άλογα των μονάδων ιππικού που στάθμευαν εδώ κ.ά.

Τη στρωματογραφική αυτή τομή δεν την ολοκληρώσαμε. Μετατοπίσαμε την ανασκαφή στη νότια πλευρά της τούμπας και πολύ κοντά στον παραλιακό δρόμο που έχει κόψει τον αρχαίο οικισμό και κατευθύνεται από το κέντρο της Θεσσαλονίκης προς τη Νέα Κρήνη και ανοίξαμε πέντε τομές (Α-Ε), διαστάσεων 3x4 μ. Στη βορειοδυτική γωνία της τομής Α, την οποία φθάσαμε σε βάθος 1,35 μ., ήλθε στο φως ισχυρότατος τοίχος, σωζόμενου μήκους γύρω στο 1 μ. και ύψους γύρω στο 1,05 μ., χωρίς ωστόσο να αποκαλυφθεί σε όλο του το πάχος. Τοίχο που γωνιάζει, νεότερης ωστόσο εποχής και πολύ ασθενέστερο σε σχέση με τον προηγούμενο, εντοπίσαμε και στη νοτιοανατολική γωνία του σκάμματος (Εικ. 2). Σώζεται σε ύψος γύρω στα 0,30 μ. Πρέπει να χρονολογείται μετά το 500/490 π.Χ., αφού μια αττική μελανόμορφη λήκυθος της εποχής αυτής (Εικ. 3) βρέθηκε κάτω από τη θεμελίωσή του, ενώ ένα πιθάρι, που άρχισε να αποκαλύπτεται στη νότια παρειά της τομής και πολύ κοντά στη νοτιοανατολική γωνία της, ανήκει μάλλον σε παλιότερη από το 500 π.Χ. εποχή. Το πιθάρι, όπως και ορισμένα άλλα ευρήματα (π.χ. αγνύθες) από την ίδια περιοχή, μας κάνουν να πιστεύουμε ότι βρισκόμαστε εδώ σε οικιακούς χώρους. Από τα κεραμικά

ευρήματα, που χρονολογούνται στα αρχαϊκά χρόνια (7ος και 6ος αι. π.Χ.), αναφέρουμε δύο όστρακα από μελαμβαφείς αττικές κύλικες τύπου C³ (Εικ. 4), κορινθιακά αγγεία, ιωνικές κύλικες, χιώτικες αμφορείς κ.ά.

Την τομή Γ ανοίξαμε αμέσως δυτικότερα της Α και φθάσαμε σε βάθος γύρω στο 1,25 μ. Στη βορειοανατολική γωνία της βρέθηκαν οικοδομικά λείψανα που πιθανόν ανήκουν σε τρεις διαδοχικές φάσεις (Εικ. 5). Παλιότεροι είναι οι τοίχοι 1 και 2 από τους οποίους ο δεύτερος σχηματίζει ορθή γωνία. Από την κεραμική που βρέθηκε στη θεμελίωση του τοίχου 2, ορισμένα γραπτά όστρακα «εγχώρια» γεωμετρικά και εποχής σιδήρου πρέπει να χρονολογούνται στα τέλη του 8ου ή στις αρχές του 7ου αι. π.Χ. Θραύσματα από ένα πιθάρι που εντοπίστηκαν μέσα στον χώρο που ορίζεται από τη γωνία του τοίχου 2, πρέπει να ανήκουν στην ίδια φάση. Πάνω στον τοίχο 1, και στην ίδια κατεύθυνση με αυτόν, πατά ο νεότερος τοίχος 3. Ακόμη νεότερος είναι ένας τέταρτος τοίχος 4, που πατά πάνω στον τοίχο 3, σχηματίζοντας μαζί του ορθή γωνία. Ο τοίχος 4 είναι πιθανότατα σύγχρονος με τον νεότερο τοίχο της τομής Α, επομένως πρέπει να χρονολογείται και αυτός μετά το 500 π.Χ. Αντίθετα, ο τοίχος 3 μάλλον είναι σύγχρονος με τον ισχυρό τοίχο της τομής Α και θα πρέπει να χρονολογηθεί στον 7ο ή το πιθανότερο στον 6ο αι. π.Χ. Σε διάφορα σημεία της τομής Γ υπήρχαν πεσίματα από χαλασμένους τοίχους, ενώ πλούσια ήταν η αρχαϊκή κεραμική, όπως κορινθιακή, ιωνική, «ιωνίζουσα» και «εγχώρια». Σημειώνουμε τέλος ότι τόσο στο σκάμμα αυτό όσο και στο Α ήρθε στο φως αριθμός λίθινων βλημάτων.

Την τομή Ε την ανοίξαμε βορειοδυτικά της Γ και φθάσαμε σε βάθος γύρω στα 0,80 μ. Στο ανατολικό της τμήμα εντοπίστηκε τοίχος σωζόμενου μήκους 2,05 μ. και πάχους περίπου 0,50 μ. και αμέσως ανατολικότερα ένα πλακόστρωτο, ίσως από δρόμο ή αυλή (Εικ. 6). Από την κεραμική που βρέθηκε εδώ τα οικοδομικά λείψανα χρονολογούνται στον 6ο αι. π.Χ. Με αυτή τη χρονολόγηση συμφωνούν και τα θραύσματα αρχαϊκού οξυπύθμενου αμφορέα που ήταν σφηνωμένος πάνω στο πλακόστρωτο. Στη βορειοανατολική γωνία εντοπίστηκε νεότερος λάκκος, που ανοίχτηκε όταν κατέστρεφαν τμήμα του τοίχου και του πλακόστρωτου για να θάψουν στην εποχή μας ένα άλογο, μικρού σχετικά μεγέθους. Αυτό συνάγεται τόσο από τον σκελετό όσο και από τα σιδερένια πέταλά του. Το άλογο ανήκε αναμφίβολα στις στρατιωτικές μονάδες του ιππικού που στάθμευαν στο Καραμπουρνάκι και, καθώς δεν ήταν πλέον χρήσιμο στο στρατό, οι κτηνίατροι επέλεξαν την διά πυροβολισμού θανάτωσή του. Ανάμεσα στα οστά του κρανίου βρέθηκε και η φονική σφαίρα.

Η τομή Β ανοίχτηκε ανατολικά των προηγούμενων και ερευνήθηκε σε βάθος έως 1,25 μ. Στη βόρεια παρειά της αποκαλύφθηκαν τα απομεινάρια ενός τοίχου με σωζόμενο μήκος 1,50 μ., στον οποίο καταλήγει κάθετα άλλος, σωζόμενου ύψους γύρω στα 0,80 μ. και πάχους 0,35 μ. Το ένα σκέλος του έχει σωζόμενο μήκος 1,50 μ., ενώ το άλλο αποκαλύφθηκε σε μήκος γύρω στο 1 μ. Στη δυτική παρειά του σκάμματος εν-

3. Βρέθηκαν στη βορειοανατολική γωνία του σκάμματος, σε βάθος γύρω στα 0,30 μ., και φέρουν τα ίδια εγχάρακτα γράμματα ΒΙ, προφανώς το αρχικό κάποιου ονόματος, ίσως του κατόχου της οικίας. Για ανάλογα ονόματα, όπως Βίθυς, Βιάνωρ κ.ά., που μαρτυρούνται στην Αττική, βλ. Μ. J. Osborne - S. G. Burne, *A Lexicon of Greek Personal Names. Band II: Attica* (1994) 87-8.

τοπίστηκε λεπτός τοίχος με οκτώ στρώσεις πλιθιών, συνολικού ύψους 0,85 μ. Τμήμα ενός άλλου τοίχου, πάλι με οκτώ στρώσεις πλιθιών, εμφανίστηκε και στη βορειοδυτική γωνία του σκάμματος. Προς την ανατολική μεριά της τομής αποκαλύφθηκε βαθύς λάκκος γεμάτος στάχτες, ορατός και στη δυτική παρειά, ενώ ένα καθαρό και σκληρό κόκκινο χώμα επισημάνθηκε στο μέσον περίπου της νότιας πλευράς. Ανάμεσα στα ευρήματα σημειώνουμε ένα κυκλικό σχιστολιθικό κάλυμμα, πιθανόν από πιθάρι, διαμέτρου 0,62 μ. Η κεραμική που ήρθε στο φως από αυτό το σκάμμα χρονολογείται κυρίως στον 7ο και 6ο αι. π.Χ. Σημειώνουμε την παρουσία οστράκων από χιώτικους κάλυκες, ιωνικές κύλικες και κορινθιακά, αττικά, ιωνικά, «ιωνίζοντα» και «εγχώρια» αγγεία.

Το σκάμμα Δ το ανοίξαμε βόρεια από το Γ και φθάσαμε σε βάθος γύρω στα 0,70 μ. Εδώ όλα ήταν διαταραγμένα. Μόνον κάποια απομεινάρια από τοίχους, στο κεντρικό τμήμα του, βρίσκονταν πιθανόν στην αρχική τους θέση. Η κεραμική αυτής της τομής ανήκει κυρίως στα αρχαϊκά χρόνια (7ος και 6ος αι. π.Χ.), ενώ ορισμένα όστρακα μπορεί να χρονολογούνται ακόμη και στον 8ο και τον 5ο αι. π.Χ.

Ανακεφαλαιώνοντας τα παραπάνω θα θέλαμε να σημειώσουμε τα εξής. Είναι χαρακτηριστικό ότι από τις πρώτες κιόλας κασμαδιές πέσαμε πάνω σε αρχαία οικοδομικά λείψανα και μάλιστα, ως επί το πλείστον, των αρχαϊκών χρόνων. Αυτό μας κάνει να υποφιαζόμεστε μήπως τα νεότερα στρώματα της τούμπας και γενικότερα του αρχαίου οικισμού έχουν εξαφανιστεί από τις μεταγενέστερες επεμβάσεις, που βεβαιωμένα έγιναν εδώ και ήταν ιδιαίτερα δραστικές. Σημειώνουμε ότι όλα τα σκάμματα που ερευνήσαμε ήταν, αλλού περισσότερο και αλλού λιγότερο, διαταραγμένα. Το ότι τα ανώτερα στρώματα του αρχαίου οικισμού έχουν κακοπάθει, κυρίως στα τέλη του 19ου και στον 20ό αιώνα, είναι κάτι το γνωστό, τόσο από γραπτές πληροφορίες όσο και από παλιές φωτογραφίες. Στις αρχές του 20ού αιώνα, όπως μας πληροφορούν κείμενα της εποχής, οι επιχώσεις στην τούμπα ήταν ανύπαρχτες και στην επιφάνειά της διακρίνονταν αρχαίοι τοίχοι⁴. Πριν από τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο οι Τούρκοι είχαν κατασκευάσει στην περιοχή οχυρώσεις, ενώ κατά τη διάρκεια της διεθνούς σύρραξης που ακολούθησε, στην τούμπα εγκαταστάθηκε ένα σώμα πυροβολικού, και ο χώρος είχε ισοπεδωθεί. Σε φωτογραφίες της εποχής, στην κορυφή της τούμπας διακρίνεται μια εγκατάσταση παροχής ηλεκτρικού ρεύματος και στις δυτικές παρειές της ένα τζαμί, ένας περιφραγμένος χώρος άγνωστης χρήσης και δύο καταφύγια⁵. Ακόμη, στα χρόνια του μεσοπολέμου, ο ίδιος ο Κ. Ρωμαίος μας πληροφορεί ότι εδώ «ο στρατός μας άνοιγε ... ταχύσκαπτα για ασκήσεις»⁶. Υπάρχουν επίσης οι πολλοί μικροί λάκκοι που ανοίχτηκαν πάνω στην επίπεδη τούμπα κατά τη διάρκεια των πρώτων ανασκαφών του Πανεπιστημίου μας το 1930. Και σε όλα αυτά θα πρέπει να προστεθούν και οι λάκκοι που άνοιξε ο στρατός, για να θάβει τα άλογα που πέθαιναν, καθώς και οι μεγάλες ισοπεδώσεις του χώρου από τους εκάστοτε διοικητές των στρα-

4. L. Rey, Albania 2, 1927, 48.

5. L. Rey, BCH 41-43, 1917-1919, 98 εικ. 80.

6. Ρωμαίος, ό.π. (σημ. 1) 360.

τιωτικών μονάδων στα εντελώς πρόσφατα χρόνια, σύμφωνα με μαρτυρίες των κατοίκων της περιοχής. Ας ελπίσουμε ότι στις μελλοντικές μας ανασκαφικές έρευνες θα εντοπίσουμε όχι μόνο περισσότερα αδιατάρακτα στρώματα των αρχαϊκών και παλιότερων χρόνων, αλλά ακόμη και ορισμένα από τα κλασικά και τα ελληνιστικά χρόνια.

Τα οικοδομικά λείψανα που αποκαλύψαμε κατά τις ολιγοήμερες έρευνές μας στην τούμπα, φαίνεται ότι ανήκουν σε σπίτια, κυρίως των αρχαϊκών χρόνων, από έναν ακμαίο οικισμό, που πιστεύουμε ότι ταυτίζεται με τον πυρήνα της αρχαίας Θέρμης⁷. Η κεραμική, αν και σε πολύ αποσπασματική κατάσταση, είναι πλούσια σε ποσότητα και ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα. Έχουν έρθει στο φως όστρακα από ευβοϊκά, αττικά, κορινθιακά, ιωνικά και «εγχώρια» αγγεία. Τα παλιότερα ανάγονται πιθανότατα στον 8ο αι. π.Χ. και τα νεότερα στον 5ο αι. π.Χ.

Θεσσαλονίκη,
Πανεπιστήμιο

Μιχάλης Τιβέριος
Ελένη Μανακίδου
Δήμητρα Τσιαφάκη

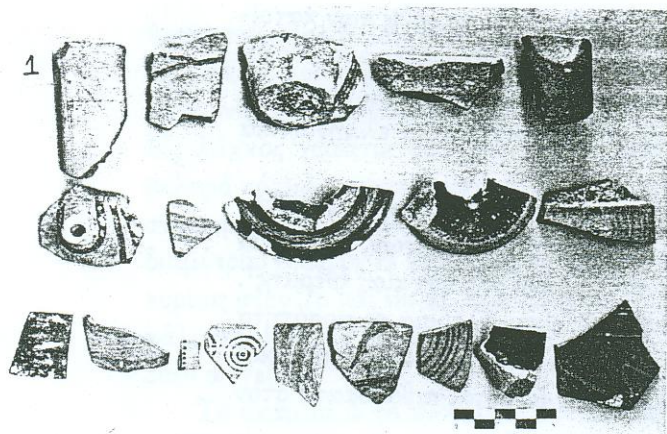
EXCAVATIONS AT KARABOURNAKI IN 1994: THE ARCHAIC SETTLEMENT

by M. TIVERIOS - E. MANAKIDOU - D. TSIAFAKI

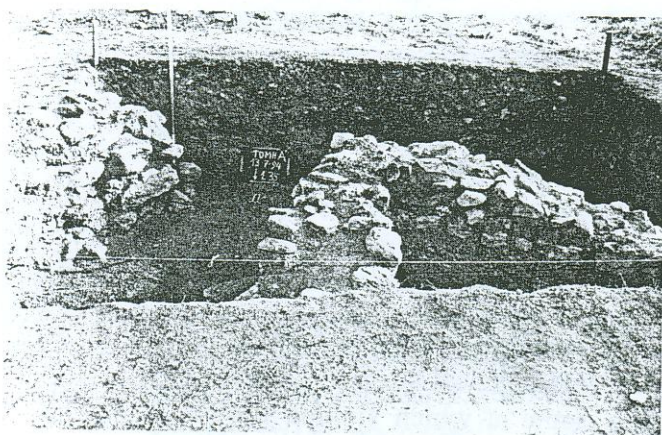
In summer 1994, the Aristotle University of Thessaloniki resumed excavations at Karabournaki. Following a topographical and physical survey of part of the top of the mound, six trenches were dug, some of which yielded the remains of buildings directly below the topsoil. These were brick and stone walls of houses and a paved area, dating to the Archaic period (7th-6th cc. BC), chiefly the Late Archaic (late 6th c.). All the trenches yielded an abundance of pottery, both local and imported, which dates to the 8th to early 5th cc. BC. Of particular note are an Attic black-figure lekythos, two sherds from the bases of Attic black-figure kylikes engraved with the letters BI, and a number of inscribed sherds, mostly with commercial graffiti. One trench contained many items connected with the modern military history of the area, including the scattered bones of horses from the cavalry units that were stationed here.

Despite the limited extent of the excavation and despite the modern military interventions in the area, the initial finds suggest that we are excavating a flourishing settlement that may be identified as the nucleus of ancient Therme.

7. Για την ταύτιση της Θέρμης με τον οικισμό στο Καραμπουρνάκι βλ. Μ. Τιβέριος, ό.π. (σημ. 2) 247 κ.ε. και στο: Μνήμη Δ. Λαζαρίδη. Πόλις και χώρα στην αρχαία Μακεδονία και Θράκη (1990) 77 κ.ε.

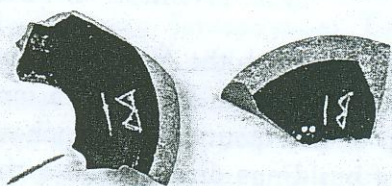
1

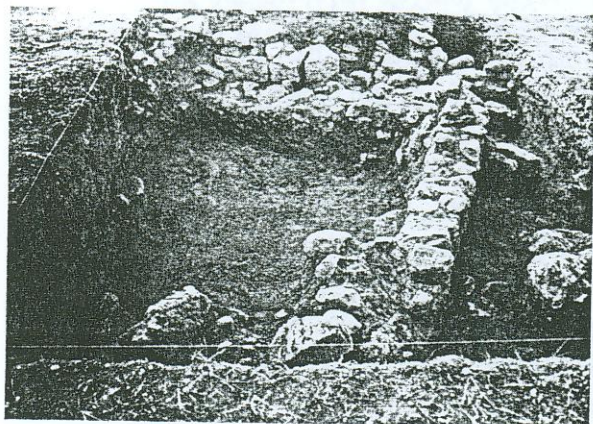
2

3

4

5

6

1. Όστρακα διαφόρων εργαστηρίων, «εγχώρια» και εισαγμένα, από τη στρωματογραφική τομή. 2. Λείψανα τοίχων από οικιακούς χώρους (6ος-5ος αι. π.Χ.) στην τομή Α. 3. Αττική μελανόμορφη λήκυθος από την τομή Α. 4. Δύο βάσεις αττικών μελαμβαφών κυλίκων τύπου C με εγχάρακτα γράμματα. 5. Τοίχοι από διάφορες οικιστικές φάσεις (τέλη 8ου - αρχές 5ου αι. π.Χ.) στην τομή Γ. 6. Λιθόστρωτο και κατεστραμμένος τοίχος στην τομή Ε.